

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 313/2021-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou SUCHÝ & PARTNERS s. r. o., Horná 13, Banská Bystrica, IČO 52 826 791, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Tomáš Suchý, PhD., proti postupu Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cb 104/2017 a jeho rozsudku z 2. júla 2018, postupu Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 41 Cob 151/2018 a jeho rozsudku z 30. mája 2019 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obdo 31/2020 a jeho uzneseníu zo 7. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na verejné prerokovanie veci v jeho prítomnosti a vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľ sa podanou žalobou domáhal proti žalovanému – obec [REDAKOVANÉ], zaplata sumy 21 068 eur s príslušenstvom, ktorá predstavovala náhradu škody v podobe ušlého zisku, ktorý mal sťažovateľovi vzniknúť tým, že žalovaný ako prenajímateľ nesplnil svoju povinnosť vyplývajúcu z nájomnej zmluvy č. 041/06 uzavretej 2. januára 2006 (ďalej len „nájomná zmluva“) odovzdať sťažovateľovi ako nájomcovi do užívania predmet nájmu – poľnohospodárske pozemky spolu vo výmere 18,32 ha.

4. Okresný súd napadnutým rozsudkom č. k. 3 Cb 104/2017-210 z 2. júla 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol. V odôvodnení napadnutého rozsudku zamietnutie žaloby odôvodnil čiastočne dôvodne vznesenou námietkou premlčania, vo zvyšnej časti čiastočnou neplatnosťou nájomnej zmluvy pre neurčitosť v časti vymedzenia prenajatej veci a z dôvodu, že zmluva o nájme bola uzavretá vlastníkom, ktorý nedisponoval väčšinovým spoluvlastníckym podielom k nehnuteľnosti, ako aj skutočnosťou, že nebolo preukázané porušenie právnej povinnosti zo strany žalovaného.

5. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 41 Cob 151/2018 z 30. mája 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Po preskúmaní veci na základe podaného odvolania sťažovateľom dospel krajský súd k záveru, že súd prvej inštancie zistil v dostatočnom rozsahu skutkový stav potrebný pre rozhodnutie, vykonané dôkazy vyhodnotil v súlade s § 191 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a svoje rozhodnutie náležitým spôsobom odôvodnil podľa § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd sa však so závermi odôvodnenia napadnutého rozsudku nestotožnil, aj keď súd prvej inštancie rozhodol vo veci vecne správne. Poukazujúc na ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), predovšetkým v bodoch 31 až 33 svojho rozhodnutia, dospel odvolací súd k právnemu názoru, že nájomná zmluva je absolútne neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že nebola pred podpisom schválená obecným zastupiteľstvom. Z tohto dôvodu nemohla žalovanému na základe neplatného právneho úkonu vzniknúť povinnosť odovzdať sťažovateľovi predmet nájmu, teda na základe takto ustáleného právneho stavu nemohol zavinením žalovaného sťažovateľovi vzniknúť nárok na náhradu škody vo forme ušlého zisku.

6. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením č. k. 5 Obdo 31/2020 zo 7. októbra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP. K sťažovateľom uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý sťažovateľ odôvodnil tým, že okresný súd a krajský súd vyhodnotili svojvoľne skutočnosť, či je nájomná zmluva platná, a nestotožňujúc sa s ich názormi o absolútnej neplatnosti nájomnej zmluvy, tieto považoval za zmätočné, najvyšší súd uviedol, že po preskúmaní rozhodnutí súdov nižších inštancií dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdov nižších inštancií nie sú zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu nedošlo k sťažovateľom tvrdenej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. K sťažovateľom uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd uviedol, že keďže sťažovateľ v dovolaní nevymedzil právnú otázku a neoznačil ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, teda nevymedzil dovolací dôvod spôsobom, aký vyplýva z § 432 ods. 2 CSP, dovolací súd nemohol pristúpiť k posudzovaniu procesnoprávných a hmotnoprávných

otázok, ktoré pred ním riešil súd prvej inštancie a odvolací súd, a v tejto súvislosti ani vyhľadávať všetky do úvahy prichádzajúce rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky, opačný postup by bol v rozpore s koncepciou právnej úpravy dovolania vyplývajúcej z Civilného sporového poriadku. Najvyšší súd uviedol, že z dovolania je zrejmá len všeobecná nespokojnosť sťažovateľa s vyvodením iných skutkových zistení a záverov súdmi nižších inštancií. Samotná polemika sťažovateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, resp. súdu prvej inštancie, a spochybňovanie správnosti ich rozhodnutí však nezodpovedá kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Najvyšší súd ďalej uviedol, že sťažovateľ sa v podstate domáhal preskúmania riešenia prijatého konajúcimi súdmi v tom zmysle, že tieto pri aplikácii už ustálenej judikatúry najvyššieho súdu opomenuli vziať do úvahy posúdenie úkonu z pohľadu jeho dôležitosti. Táto jeho úvaha však nemohla viesť k zmene záverov prijatých konajúcimi súdmi, keď z ustálenej judikatúry jednoznačne vyplýva, že ak je rozhodovanie o nakladaní s majetkom obce rozdelené medzi orgány samosprávy obce, t. j. medzi starostu a obecné zastupiteľstvo, pre platnosť právneho úkonu obce sa vyžaduje súlad medzi vôľou obce, ktorú vytvára obecné zastupiteľstvo a vyjadruje vo svojom uznesení a prejavom vôle obce navonok starostom ako jej štatutárnym orgánom. Nijako tu nie je relevantné osobitné posúdenie dôležitosti úkonu zo strany súdu. Dovolací súd zároveň konštatoval, že právne závery prijaté konajúcimi súdmi neznamenaajú odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, čo sa týka hodnotenia úkonu samotného, tak aj vo vzťahu k dokazovaniu, ktoré malo k prijatým záverom viesť. Sťažovateľom podsúvanú otázku vyhodnotenia dôležitosti určitého úkonu pre závery, tak ako sú formulované ustálenou judikatúrou, nemožno považovať za relevantnú, keďže implicitne je v záveroch konajúcich súdov zhodnotená a dovolací súd tieto skutkové závery nemôže prehodnocovať. K sťažovateľom namietanej vade podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd v závere vyhodnotil, že v obsahu dovolania sa sťažovateľ k tejto vade vôbec nevyjadril a jeho argumentácia smerovala len k vade podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutým rozhodnutiam podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:
- a) Okresný súd a krajský súd vyhodnotili svojvoľne tú skutočnosť, či je nájomná zmluva platná alebo nie.
 - b) Sťažovateľ sa nestotožňuje s právnymi závermi konajúcich súdov o tom, že nájomná zmluva je absolútne neplatným právnym úkonom. Záver odvolacieho súdu o absolútnej neplatnosti nájomnej zmluvy by bol správny v tom prípade, ak by zo strany obce išlo v prípade nájomnej zmluvy o úkon, ktorý patrí k tým najdôležitejším. Odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí nezaoberal otázkou, či nájomná zmluva patrí k najdôležitejším úkonom obce. Sťažovateľ je toho názoru, že posúdenie tejto právnej otázky je pre rozhodnutie v danej právnej veci rozhodujúce.
 - c) Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že nájomná zmluva vyjadruje vôľu oboch zmluvných strán a tieto sa ňou niekoľko rokov riadili. Žalovaný si sťažovateľom uhrádzané nájomné ponechal a platnosť nájomnej zmluvy spochybnil až vo svojom vyjadrení z 26. marca 2018, t. j. po 12 rokoch trvania zmluvného vzťahu medzi ním a sťažovateľom. Žalovaný nenamietal, že nemôže nájomné prijať, lebo ide o plnenie z neplatného právneho úkonu. Konanie žalovaného považuje sťažovateľ

za konanie, ktoré je v rozpore s poctivým obchodným stykom, a teda ako také v zmysle § 265 Obchodného zákonníka nepožíva právnu ochranu.

d) Sťažovateľ zároveň, poukazujúc na názory vyjadrené v odbornej právnickej literatúre, uvádza, že so zásadou ochrany dobrej viery (dobromyseľnosti) súvisí preferovanie výkladu, že právny úkon je platný, pred výkladom, že právny úkon je neplatný, za predpokladu, že oba výklady sú možné, čo by mala akceptovať aj súdna prax, ktorá dosiaľ veľmi prísne a veľmi formalisticky posudzuje najmä rozpor právneho úkonu so zákonom. Takisto následné správanie strán je dôležitým interpretačným prostriedkom. Pretože aj správanie, ktoré nasleduje po uzavretí zmluvy, môže túto zmluvu, prípadne jej obsah spätne kvalifikovať. Ak strany určitý čas plnili povinnosti vyplývajúce zo zmluvy a niektorá zo strán neskôr začne namietat' neplatnosť zmluvy, takéto následné správanie strán je významnou skutočnosťou objasňujúcou úmysel strán.

e) Okresný súd a aj krajský súd svojím konaním a rozhodnutím porušili požiadavku spravodlivosti a materiálnej ochrany práv, ich napadnuté rozhodnutia sú neodôvodnené a arbitrárne, ktorých výsledkom je porušenie práv sťažovateľa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľa vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na verejné prerokovanie veci v prítomnosti sťažovateľa a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu

9. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pritom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

10. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto právomoc ústavného súdu nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

11. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

12. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti rozsudku okresného súdu č. k. 3 Cb 104/2017 z 2. júla 2018 opravný prostriedok, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd ako súd odvolací, ktorý v prípade zistenia zásahu súdu prvej inštancie do základných práv alebo slobôd sťažovateľa (či už svojím rozhodnutím alebo postupom) bol zároveň povinný týmto právam alebo slobodám poskytnúť ochranu. Obdobný záver možno urobiť aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu č. k. 41 Cob 151/2018 z 30. mája 2019, proti ktorému sťažovateľ využil možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok v podobe dovolania, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd ako súd dovolací.

13. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu č. k. 3 Cb 104/2017 z 2. júla 2018 vylučuje právomoc ústavného súdu. Obdobne právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu č. k. 41 Cob 151/2018 z 30. mája 2019 v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu, pretože argumentácia uplatnená v ústavnej sťažnosti sa prekrýva s argumentáciou uvedenou v dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu a námietky sťažovateľa týkajúce sa posúdenia odôvodnenosti právnych záverov okresného súdu a krajského súdu vo vzťahu k posúdeniu platnosti, resp. neplatnosti spornej nájomnej zmluvy aj vzhľadom na uplatnenú argumentáciu sťažovateľa, či v prípade tohto právneho úkonu ide o najdôležitejší úkon obce, boli predmetom skúmania dovolacím súdom. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

14. Čo sa týka napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ neuvádza vo svojej ústavnej sťažnosti žiadnu argumentáciu, ktorou by z ústavnoprávneho hľadiska namietal porušenie svojich konkrétnych práv garantovaných ústavou právnymi závermi najvyššieho súdu, v zmysle ktorých odmietol sťažovateľom podané dovolanie ako neprípustné. Inak povedané, sťažovateľ síce v petite ústavnej sťažnosti označil konkrétne články ústavy, ktoré mali byť napadnutým uznesením najvyššieho súdu porušené, avšak v obsahu ústavnej sťažnosti neuvádza argumentáciu alebo odôvodnenie jeho názoru o porušení týchto článkov ústavy [požiadavka plynúca z čl. 127 ústavy a § 43 ods. 1 a § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde]. Uvedený nedostatok zabraňuje ústavnému súdu posúdiť opodstatnenosť ústavnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu a možnosť jej prijatia v tejto časti na ďalšie konanie.

15. Ústavný súd preto podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde odmietol ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základných práv sťažovateľa zaručených ústavou napadnutým uznesením najvyššieho súdu pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

III.3. K namietanému porušeniu práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom všeobecných súdov v konaniach označených v záhlaví tohto uznesenia

16. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti v tejto časti ústavný súd konštatuje, že ústavná sťažnosť vykazuje rovnaké nedostatky, ako vyplývajú z časti ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu. Sťažovateľ síce v petite ústavnej sťažnosti namieta porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom všeobecných súdov v konaniach označených v záhlaví tohto uznesenia, no ústavná sťažnosť neobsahuje jedinú ústavnoprávne relevantnú námietku, ktorá by mala svedčiť o porušení označeného práva, rozhodovanie o ktorom by patrilo do právomoci ústavného súdu. Ústavný súd konštatuje, že obligatórnou náležitosťou ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde je povinnosť sťažovateľa uviesť konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Keďže ústavná sťažnosť v tejto časti neobsahuje relevantné odôvodnenie, nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

17. Z uvedeného je zrejmé, že ústavná sťažnosť neobsahuje také náležitosti, ktoré majú pre rozhodnutie ústavného súdu a vyslovenie porušenia sťažovateľom označeného práva kľúčovú povahu. Za danej situácie neprichádzala do úvahy výzva na odstránenie uvedených nedostatkov návrhu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, keďže takáto výzva slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu na začatie konania, avšak nie na doplnenie samotnej podstaty návrhu.

18. Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

19. Zároveň je potrebné uviesť, že ani v prípade, ak by ústavná sťažnosť sťažovateľa v tejto časti spĺňala všetky zákonom ustanovené náležitosti, neprinieslo by to pre neho vecne iný výsledok.

20. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a rovnako aj právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom, krajským súdom a najvyšším súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označených práv postupom súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú.

21. V nadväznosti na uvedené ústavný súd zdôrazňuje, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z toho, že ústavná sťažnosť plní významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

22. Z obsahu ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti boli konania vedené pred okresným súdom, krajským súdom a dovolacie konanie vedené pred najvyšším súdom právoplatne skončené. Sťažovateľ bol o ich skončení vyrozumiený, pretože mu boli doručené písomné vyhotovenia rozhodnutí. Stav právnej neistoty preto vo vzťahu k týmto konaniam netrval. Ústavná sťažnosť by tak nesmerovala proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu, preto by ju bolo potrebné odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

23. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2021

Peter Molnár
predseda senátu